

Tanóra / modul címe:

A MAGYAR ŐSTÖRTÉNET PROBLÉMÁI

A tanóra célja:

Az óra a magyar őstörténet és az annak kutatásával kapcsolatos problémákra hívja fel a figyelmet.

Az őstörténet fogalmának feltárásával összefüggésben meg kell érteni az írásos források hiányából, illetve igen csekély számából következő sajátosságokat. Az óra során ki kell alakítani az álláspontot arról, hogy kit tekintünk magyarnak, vagyis kinek az őstörténetét kutatjuk, illetve külön kell választanunk azt, hogy ma ki a magyar. Szükséges annak vizsgálata is, hogy milyen szempontokból tekinthetünk népeket rokonnak, és a nyelvrokonság kérdésével kapcsolatos problémákra is fel kell hívnunk a figyelmet. Kutatás módszertani kérdéseket vet fel az őshaza/őshazák helyének megállapítása.

Az óra a téma megalapozását szolgálja. A további órák során építjük fel azt, hogy milyen állítások a legelterjedtebbek a témával kapcsolatban, és hogy azokat milyen érvek, források és elméletek támasztják alá.

Az óra alapvető célja annak megértetése, hogy a tudománynak vannak vitái, hogy a kutatás nem tud minden kérdésre egyértelmű választ adni.

1. Feladat

Készítsetek fűrtábrát a kapott címek/címzavak köré!

Lehetőségek:

- A) Őstörténet
- B) Ki a magyar?
- C) Rokon népek
- D) Őshaza

2. Feladat

Az azonos témát feldolgozó csoportok a terem egy-egy részében üljenek össze egy nagyobb csoporttá!

Vitassátok meg a közös témákkal kapcsolatos ötleteiteket, eredményeiteket!

3. Feladat

A) Östörténet

Tanári kérdések alapján elsősorban a témagazda csoportokra támaszkodva kerül sor az östörténet fogalmának tisztázására.

- Mi az östörténet?
- Melyik időszaka lehet egy nép történelmének?
- Mennyiben különbözik a későbbi időszakok történelmétől?
- Milyen forrásai lehetnek?

4. Feladat

B) A magyar fogalma

A témát korábban feldolgozó csoportokra alapozva frontális osztálymunka keretében tanári kérdések alapján kerül megállapításra, hogy ki a magyar.

- Antropológia → Ki a magyar antropológiailag? Megállapítható-e? Válogassuk ki a képek alapján, hogy melyik arc tűnik magyarnak!
- Ruházat → Melyik rasszba tartozónak ábrázolja a festő a magyarokéhoz hasonló ruházatú embereket? (3. és 4. kép)
- Nyelv → Mi a közös a poroszok és a bulgárok nyelve esetében?
- Kultúra → Honnan származnak ismereteink a régi népek kultúrájáról? (Képek: Tk. 212-214. o.)

5. Feladat

C) Rokon népek

Elsősorban a témát fürtábrával feldolgozó csoportok segítségével tárjuk fel, hogy milyen esetekben tekinthetünk rokonnak két népet. Frontális munkában, tanári kérdések alapján kerül sor a fogalmak tisztázására.

- Mitől, mi alapján tekintünk rokonnak két népet?
  - Genetikailag?
  - Kulturálisan?
  - Nyelvileg?

b) Nyelvrokonság → Mitől, mi alapján tekintünk rokonnak két nyelvet?

- Az alapszókincs megfelelése

Tanári segítséggel állapítsátok meg, hogy a szókincs mely részei tartoznak az alapszókincshez!

- Szabályos hangmegfelelések

 Keress önállóan összefüggéseket, szabályos egyezéseket, változásokat a kivetített táblázat régi és mai szavai között!

1. számú táblázat: Szabályos hangmegfelelések

*ősi (vagy finn)	magyar	*ősi (vagy finn)	magyar	*ősi (vagy finn)	magyar
kivi	kő	*šata	száz	raken taa	épít (rak)
kala	hal	manaa	mon d	el ää	él
*kota	ház	*wite (vesi)	víz	pata	fazék
nimi	név	vetä-	vez(et)	lunte	lúd
tunte	tud	kolme	három	ui	fürdik (úszik)
kumpua	hab	pilvi	felhő	*puel*	fiú
Niile	nyíl	pää	fej	*ketü	kéz
hiiri	egér	*ala	alja (vminek.)	*šenü*	szén
*mete	méz	mehi	méz	*šorwa	szarv

- A nyelvtani rendszer hasonlósága

Melyik nyelvtípusba tartozik a magyar?

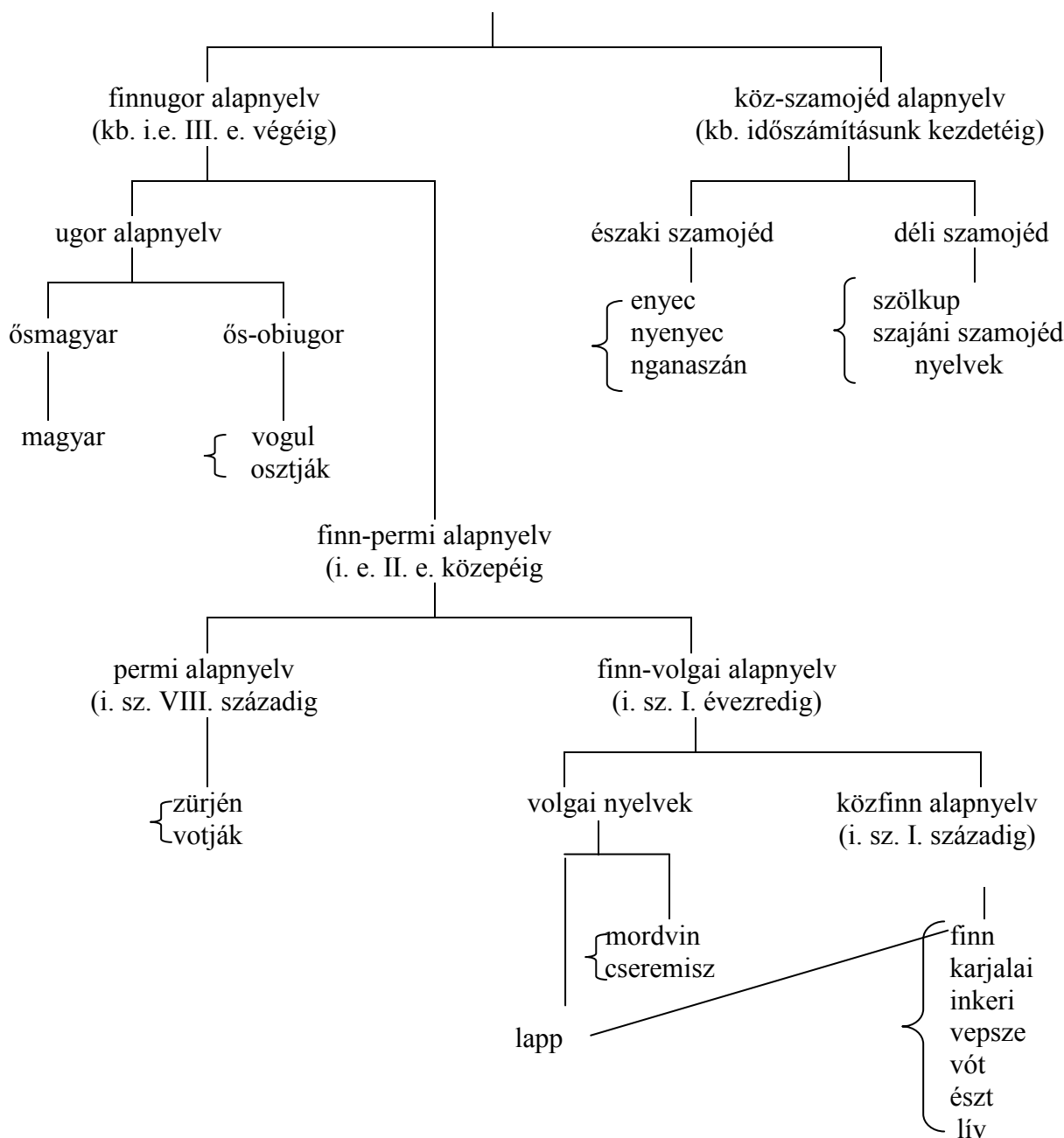
c) A következő ábra az uráli nyelvek rokonságát mutatja be. Ez alapján állapítsátok meg, hogy kik a legközelebbi finnugor nyelvrokonaink!

2. számú táblázat: Az uráli nyelvek szétválása

Uráli alapnyelv (i. e. IV. e.)

6. Feladat

D) Az őshaza

Az erről a témáról fűrtábrát készítő csoportok munkájára alapozva frontális megbeszélés történik.

a) Hol volt az őshaza?

b) Hány őshaza volt? Nézzük meg ismét a 2. ábrát!

c) Nézzük meg a középiskolai történelmi atlasz (Cartographia) 21/a térképét is: olvassátok le az őshaza/őshazák helyét!

7. Feladat

Összegzés

A) Az őstörténet fogalma

Határozzuk meg az őstörténet fogalmát!

B) A magyar fogalma

Kit tekintünk magyarnak, kiknek az őstörténetét kutatjuk?

Kit tekintünk magyarnak ma?

C) Kik a rokonaink?

- Genetikailag?
- Kulturálisan?
- Nyelvileg?

D) Hol volt az őshaza?

Kiknek az őshazái ezek?

8. Feladat

Házi feladat:

Vesd össze a mai órán megbeszélteket a kilencedik évfolyamos Tankönyv 201-205. oldalának forrásaival!

